

ABORDATGE TERAPÈUTIC DE L'EXTREMITAT SUPERIOR I LA FUNCIO MANUAL A L'ATENCIÓ PRECOÇ

JUSTIFICACIÓ

L'abordatge terapèutic en pediatria requereix una actualització contínua de coneixements sobre la comprensió de les necessitats globals del nen i la seva família, també sobre determinades intervencions terapèutiques concretes i eficaces. El desenvolupament de l'habilitat motriu fina es produeix a través de l'experiència del nen mentre aconsegueix, explora els objectes, la seva utilitat, la seva forma la seva textura... D'aquesta manera el nen va creant un programa motor que li permetrà gestionar les seves mans de la manera més eficaç. Quan existeix dèficit neurològic que afecta els membres superiors, ja sigui d'origen central o perifèric, la mà o l'extremitat superior del nen pateix una "disfunció", aquesta generarà un desequilibri que acabarà modificant els braços de palanca i les estructures estabilitzadores s'aniran afeblint i perden progressivament la posició en la qual treballen de forma òptima, sent la seva funció cada vegada més deficitària, provocant fatiga, desús i deformitat. La rehabilitació consisteix a buscar una sèrie d'estratègies terapèutiques que ajudin al nen, a través de la pràctica en tasques significatives per a ell, a modelar l'activitat i la funció, amb la finalitat de produir canvis en la seva representació cortical. La pràctica implica acceptar que el nen no farà servir la mà d'una forma "ideal", portant amb si riscos per a les estructures que hem de contemplar i intentar prevenir amb el tractament, ja que sabem que dèficits a aquest nivell, podran minvar en el futur la funcionalitat i l'ús d'aquesta extremitat.

Els avanços en neurociència, les teories sobre aprenentatge motor i la CIF ens mostren noves directrius teòriques-pràctiques a l'hora de planificar les intervencions terapèutiques primerenques més eficaces, encaminades no només a millorar l'ús i la integració de l'extremitat superior afectada, sinó també a ocupar-nos de les estructures, per evitar en tant que sigui possible futures limitacions de l'activitat i les restriccions a la participació del nen en activitats funcionals (desenvolupament motor i control postural, les activitats de la vida diària, el joc, vestir-se, alimentar-se...).

És important saber valorar en quines condicions i en quin context el nen és més capaç d'usar eficaçment les seves mans, i quins són els factors que interfereixen negativament sobre la seva activitat. Per tot això és imprescindible comptar amb eines d'avaluació que ens permetin observar el comportament motor, sensorial i funcional per després poder organitzar, planificar, adaptar l'activitat a l'entorn natural del nen, incloure pautes d'ergonomia, ortesis amb diferents materials, embenatges... i fins i tot la indicació quirúrgica en un moment determinat. Perquè una intervenció sigui el més eficaç possible, durant els primers anys, és imprescindible la implicació de la família i fins i tot del propi nen, així com un abordatge interdisciplinari entre els diferents especialistes

que tracten al nen (fisioterapeutes, terapeutes ocupacionals, terapeutes especialitzats a la mà, mèdics rehabilitadores, cirurgians ortopèdics, traumatòlegs...).

Per aquest motiu, aquest curs està dirigit a tots aquells professionals interessats a aprofundir sobre la importància de l'extremitat superior i la funció de manipulació, així com en l'evidència i eficàcia en l'aplicació de nous enfocaments terapèutics en pediatria.

El curs està organitzat en quatre seminaris, dos teòrics de 20 hores i dos pràctics, un d'ells dividit en dos divendres estarà dedicat a l'aprenentatge de la fabricació de fèrules a partir del raonament clínic (16 hores) i l'altre per a la presentació de casos clínics aportats pels alumnes els dies 5 i 6 d'octubre de 14 hores.

OBJETIUS

- Conèixer com es desenvolupa la funció manual en els nens i la seva implicació funcional en el desenvolupament.
- Aprofundir en l'aplicabilitat de les pràctiques basades en l'evidència en atenció precoç.
 - Treballar la planificació d'objectius conjuntament amb la família.
 - Donar a conèixer una metodologia per dur a terme aquestes estratègies en l'entorn.
- Aprofundir en les característiques d'algunes lesions amb afectació de l'extremitat superior: hemiparèsia congènita i paràlisi braquial obstètrica, etc.
- Donar a conèixer les teràpies intensives de l'extremitat superior més actuals basades en l'evidència i la seva aplicabilitat: **CIMT, BIM, HABIT, Habit-ILLE.**
- Promoure i introduir l'Activitat Física en pediatria: activitat aquàtica, hipoteràpia per promoure l'aprenentatge mitjançant la pràctica i la participació etc.
- Oferir eines de classificació i valoració de l'extremitat superior: **miniMACS i MACS, BFMF 2, ABILHAND-Kids, miniCHEQ i CHEQ, Avaluació SHUEE.**
- Saber avaluar la mà en el nadó de 3 a 12 mesos amb risc neurològic: Escala HAI.
- Conèixer com avaluar la raju assistent en el nen de 18 mesos a 12 anys amb afectació unilateral tipus PBO o hemiparèsia. **Escala AHA.**
- Aprendre a confeccionar fèrules en funció de les limitacions i restriccions a la participació que presenti cada nen.
- Conèixer els materials i la seva utilització.
- Conèixer quina és l'arquitectura i bases per a la seva construcció.
- Aprendre a confeccionar fèrules d'avantbraç, canell i polze basat en el raonament clínic.
- Analitzar i avaluar els casos clínics presentats pels alumnes en l'últim seminari.

CONTINGUTS

Els continguts estaran distribuïts en 4 seminaris, en cadascun d'ells s'aprofundirà sobre diferents matèries relacionades amb el desenvolupament cortical de la mà del nen amb afectació unilateral, el desenvolupament de la funció manual, les estratègies terapèutiques basades en l'evidència en l'abordatge terapèutic de l'extremitat superior, l'Hemiparèsia i la Paràlisi braquial obstètrica, es donaran a conèixer els diferents sistemes de classificació de la funció motriu fina, la classificació internacional de la funció manual i altres eines de valoració perquè l'alumne pugui tenir un ampli ventall d'aquestes eines i les sàpiga utilitzar adequadament. En el tercer seminari es pretén que l'alumne pugui aprendre a fabricar fèrules posicionals i dinàmiques de diferents materials per millorar la funció i l'estructura de l'extremitat superior en aquests nens; en la segona part d'aquest tercer seminari els alumnes hauran d'exposar un cas clínic on s'hagi classificat al nen en funció de les seves habilitats funcionals, una valoració prèvia de la situació basal del nen i finalment una o diverses propostes d'intervenció.

METODOLOGIA

El curs és fonamentalment teòric-pràctic. Cada seminari s'inicia amb una explicació teòrica sobre les matèries plantejades i per una demostració pràctica del professor, exposició d'exemples i casos clínics que reforcin els conceptes teòrics descrits amb la finalitat de què els alumnes puguin arribar a tenir una idea d'allò més real possible dels continguts del seminari en qüestió i els alumnes puguin fer una reflexió i un plantejament de les activitats a realitzar sota l'observació del professor que realitzarà les correccions i / o indicacions que consideri oportunes.

NECESSITATS A LES QUE RESPÓN:

Molts dels professionals que atenem a nens que presenten aquestes alteracions funcionals necessitem un reciclatge i una formació contínua en els avanços en neurociència i teories sobre l'aprenentatge motor en els nens amb alteracions en el desenvolupament. Farem un repàs i una reflexió sobre l'evidència actual en la implementació d'aquestes teràpies, aprofundir en el desenvolupament de la funció manual i el desenvolupament de l'extremitat superior en general, conèixer quines són les característiques de les patologies i les estratègies terapèutiques des de la fisioteràpia pediàtrica més adequades en cada cas, aquest curs ens permetrà conèixer algunes de les eines imprescindibles per poder valorar la funció manual i la planificació de tasques sobre la base de les necessitats reals mitjançant un raonament clínic amb la finalitat de millorar el funcionament diari de l'extremitat superior.

Curs dirigit: a tots aquells professionals interessats a aprofundir sobre la importància de l'extremitat superior i la funció manual, així com en l'evidència i eficàcia en l'aplicació dels nous enfocaments terapèutics en pediatria. Fisioterapeutes pediàtrics, Terapeutes ocupacionals, Mèdics rehabilitadores, traumatòlegs, cirurgians ortopèdics...

HORES TOTALES: 70h

DATES

1r seminari (20 hores)

Dies: **20, 21 i 22 d'abril del 2018. Ascensión Martín**

2n seminari (20 hores)

Dies: **8, 9 i 10 de juny del 2018. Rocío Palomo**

3r seminari (16 hores)

Dies: **28 i 29 de setembre. Vicenç Punsola**

4t seminari (14 hores)

Dies: **6 i 7 d'octubre del 2018. Ascensión Martín y Rocío Palomo**

LLOC: CDIAP MOLLET. C/ Riera 7-13. Mollet del Vallès. Barcelona

Màxim d'assistents 22, mínim 12

SEMINARI 1:

ESTRATÈGIES D'INTERVENCIÓ DIRIGIDES A L'EXTREMITAT SUPERIOR EN AFECTACIÓ UNILATERAL. *Ascensión Martín Díez*

La discapacitat funcional que presenten alguns nens amb afectació central o perifèrica, ens obliga a buscar i experimentar amb noves estratègies per millorar el procés de rehabilitació funcional.

Els avanços en neurociència que han tingut lloc en els últims anys han permès comprendre millor els mecanismes que entren en funcionament després del dany cerebral, els factors que afavoreixen o entorpeixen la seva recuperació, així com els diferents camins que poden seguir la reorganització dels circuits neuronals.

Comptem amb nombrosos estudis que demostren que l'entrenament intensiu de tasques significatives i funcionals combinades amb l'ús de la teràpia restrictiva, l'entrenament bimanual, l'adaptació de la tasca, l'ús de toxina botulínica, l'activitat física, la teràpia ocupacional i els programes domiciliaris afavoreixen la creació de nous circuits funcionals, millora les habilitats de la mà afectada mitjançant la pràctica, millora la integració, la propiocepció i la funcionalitat de la mateixa afectada pels principis propis d'aprenentatge.

La pràctica basada en l'evidència es refereix a la utilització dels millors coneixements disponibles de la recerca per orientar la presa de decisions dins del context real i circumstancial (CIF) de cada pacient, procés que implica integrar l'experiència clínica individual amb l'evidència de la recerca.

Des de l'atenció primerenca proposem un model d'intervenció de caràcter global i interdisciplinari on la planificació d'objectius funcionals s'ha de fer en col·laboració amb les famílies per ser aplicades en el seu entorn (Pràctiques basades en l'evidència), ja que

en aquestes primeres edats els pares i l'entorn són els principals promotors i responsables del desenvolupament dels seus fills.

CONTINGUT

DESENVOLUPAMENT DE LA FUNCIO MANUAL

- Habilitat manual
- Desenvolupament del control motor de la mà durant la primera infància.

AFECTACIÓ UNILATERAL DE LA EXTREMITAT SUPERIOR

Hemiparèsia infantil

- Què és l'hemiparèsia?
- Restricció del desenvolupament, conseqüències del “No ús de la mà afectada”
- Alteració del funcionament de la extremitat superior afectada
- Seqüeles més freqüents.

Paràlisi Braquial Obstètrica

- Què és la paràlisi braquial obstètrica? Factors de risc. Tipus de PBO
- Diagnòstic i pronòstic
- Problemes associats y seqüeles de la lesió
- Alteració del funcionament de la extremitat superior afectada.
- Abordatge terapèutic específic de l'estructura a través de la activitat funcional, la participació i les adaptacions de l'entorn del nen amb PBO.

ABORDATGE TERAPÈUTIC DE LA EXTREMITAT SUPERIOR

- Marc Teòric de la CIF (Estructura, funció, activitat, participació i factors contextuais).
- Planificació dels objectius amb la família i l'entorn.
- *Intervencions en la Extremitat superior basada en evidència científica:*
 - Teràpia del moviment induït por restricció i la seva aplicació (CIMT)
 - Teràpia intensiva bimanual i la seva aplicació (HABIT/ HABIT-ILLE)
 - Abordatge global del nen a través de la psicomotricitat dinàmica o vivenciada
 - Teràpia en mirall en Hemiparèsia infantil
 - Teràpia observacional
 - Activitat Física en pediatria: Activitat Aquàtica, Hipoteràpia.

Dates: 20, 21 i 22 d'abril del 2018

Hores: 20h

Lloc: CDIAP MOLLET. C/ Riera 7-13, 2° planta. Mollet del Vallès. Barcelona

Horaris:

- **Divendres 20 d'abril** (5 hores): 15:00 a 20:00h

- **Dissabte 21 d'abril:** (10 hores): 9:00 a 14:00 i 15:30 a 20:30h
- **Diumenge 22 d'abril:** (5 hores): 9 a 14:00h

SEMINARI 2: EINES DE CLASSIFICACIÓ I VALORACIÓ DE L'EXTREMITAT SUPERIOR EN PEDIATRIA. *Rocío Palomo Carrión.*

Hi ha diferents instruments per classificar la funció manual i així poder fer una bona valoració per quantificar, registrar i fer un seguiment de les fites del desenvolupament de la funció manual, i així poder valorar el funcionament i la qualitat de vida d'aquests nens. A pesar que no hi ha una eina que proporcioni una valoració perfecta dels nens amb una afectació unilateral de l'extremitat superior, haurem de triar-la segons les nostres necessitats a cada moment.

La CIF o Classificació internacional del funcionament, de la discapacitat i de la salut, ens pot resultar útil per esclarir l'objectiu de les mesures de valoració que disposem.

Davant un instrument de valoració el primer que haurem de plantejar-nos serà Què mesura l'eina triada?, Què volem saber i per a què volem utilitzar la informació que obtindrem?, Mesura les qualitats que desitgem avaluar?...

Un altre aspecte molt important i que no podem obviar és tenir en compte la validesa, fiabilitat i sensibilitat al canvi.

L'elecció de l'eina de valoració més adequada en cada cas serà clau per planificar uns objectius de tractament, determinar o no l'eficàcia de la intervenció i fer un seguiment adequat de l'evolució del nen.

La raó per la qual hem decidit valorar ens guiarà per triar l'instrument més apropiat.

CONTINGUT

EINES DE MEDICIÓ DE L'EXTREMITAT SUPERIOR SEGONS LA CIF:

- Sistema de classificació de la habilitat manual **miniMACS y MACS** per Paràlisi cerebral infantil.
- Sistema de classificació de la Funció Motora Fina Bimanual **BFMF 2** para Paràlisi cerebral infantil.
- Qüestionari de la habilitat manual para pares de nens amb Paràlisi cerebral: **ABILHAND-Kids.**
- Qüestionari de experiència de us en les mans dels nens amb afectació unilateral: **miniCHEQ y CHEQ.**
- Avaluació de la extremitat superior en hemiparèsia infantil: **Avaluació SHUEE.**
- Avaluació de la mano en el nadó de 3 a 12 meses amb risc neurològic: **escala HAI**
- Avaluació de la mà assistent en el nen de 18 mesos a 12 anys amb afectació unilateral tipus PBO o hemiparèsia. **Escala AHA**
- Avaluació de la obtenció de objectius darrera una intervenció: **escala GAS**
- Aplicació de las eines de mesura de l'extremitat superior a casos clínics

Dates: 8, 9 i 10 juny de 2018

Hores: 20h

Horaris:

- **Divendres 8 de juny:** (5 hores): 15:00 a 20:00h.
- **Dissabte 9 de juny:** (10 hores): 9:00 a 14:00 i 15:30 a 20:30h.
- **Diumenge 10 de juny:** (5 hores): 9 a 14:00h.

SEMINARI 3.

TALLER TEÒRIC-PRÀCTIC SOBRE LA APLICACIÓ DE LES FÈRULAS FUNCIONALS DE L'EXTREMITAT SUPERIOR. *Vicenç Punsola Izard.*

Sabem que el desequilibri muscular secundari a dèficit neurològic provoca inestabilitat articular i influeix en el benestar de totes les estructures implicades en la funció manual. El nostre pacient pediàtric un dia serà adult i té el creixement en contra seva. En créixer, les seves estructures cada vegada estaran més deformades.

Depèn de tots nosaltres prevenir la instauració de deformitats i/o evitar que progressin amb el creixement i l'ús que el nen farà de les seves mans amb el repertori motor que conservi.

Els nens volen participar del seu entorn, per això hem de saber analitzar com es desemboliquen de forma espontània mentre realitza i participa resolent tasques que solen dur a terme habitualment, és important conèixer com són capaces de fer-ho en un entorn facilitador mitjançant l'ús d'ortosis per treure el màxim rendiment possible a la seva habilitat manual.

Una vegada coneguem en quines condicions i en quin context és més capaç el nen de ser hàbil amb les seves mans i quins factors podrien influir negativament sobre la seva activitat manipulativa (barreres), podem fer les modificacions pertinents de l'entorn i oferir-li els suports que precisi: fèrules, materials adaptats... (Facilitadores) per optimitzar el seu rendiment manual a menor cost energètic.

Durant aquest seminari es pretén que els professionals aprenguin a confeccionar fèrules per a l'extremitat superior i la mà per poder afavorir l'autonomia i la participació activa del nen i retardar la deterioració de les estructures.

CONTINGUTS

- Fonaments i indicacions del ferulatge
 - Fèrules de estabilització
 - Fèrules per permetre la cicatrització
 - Fèrules per modelar el teixit
 - Fèrules per evitar y corregir deformitats
 - Fèrules per facilitar la funció

- Materials bàsics
- Arquitectura y bases per la seva construcció
- Taller de fèrules de avantbraç, canell i polze basat en el raonament clínic.

Dates: Divendres 28 i dissabte 29 de setembre del 2018

Hores: 16h

Horaris:

- **Divendres 28 de setembre:** (8 hores): de 9:00 a 14:00 i de 15:30 a 18:30
- **Dissabte 29 de setembre:** (8 hores). de 9:00 a 14:00 i de 15:30 a 18:30

SEMINARI 4.

PRESENTACIÓ DE CASOS CLÍNICS PER PART DELS ALUMNES. *Rocío Palomo Carrión y Ascensión Martín*

En aquest últim seminari principalment pràctic els alumnes i els professors tindrem l'oportunitat de compartir els casos clínics aportats pels alumnes del curs i posar en comú els dubtes, els resultats de les valoracions realitzades, les dificultats i/o resultats obtinguts després de les intervencions dutes a terme pels alumnes durant aquesta formació.

Tots els alumnes assistents al curs presencial hauran de presentar un cas clínic i exposar-ho davant els seus companys per poder demostrar el nivell de competències adquirides durant aquesta formació i així poder obtenir el certificat d'assistència al curs.

Dates: 6 i 7 d'octubre del 2018

Hores: 14h.

Horaris:

- **Dissabte 6 d'octubre** del 2018: (9 hores): 9:30 a 14:30 y 15:30 a 19:30h.
- **Diumenge 7 d'octubre:** (5 hores): 9 a 14:00h.

Lloc: CDIAP Mollet del Vallès.

CURS IMPARTIT PER:

Ascensión Martín Díez. Fisioterapeuta-psicomotricista del CDIAP Mollet. Formada en neuro desenvolupament infantil. Col·labora com a docent a diverses Universitats Nacionals impartint classes en Màsters i Postgraus relacionats amb la fisioteràpia pediàtrica i Atenció Precoç. Membre de la junta de la SEFIP (Societat Espanyola de Fisioteràpia Pediàtrica). Membre de la junta directiva de efisiopediatric.

Rocío Palomo. Fisioterapeuta en pediatria en el CDIAT-APANDID. Toledo. Terapeuta certificada AHA nº 1343. Màster en atenció precoç i màster en pediatria. Postgrau en Hidroteràpia. Docent del màster de Fisioteràpia en Pediatria de la USP-CEU (Madrid) i de diversos postgraus sobre la "avaluació i abordatge terapèutic de l'extremitat superior en hemiparèsia infantil". Experiència investigadora en l'aplicació de diversos protocols de teràpia restrictiva i bimanual en l'entorn natural del nen. Membre de la junta directiva de efisiopediàtric.

Vicenç Punsola Izard: Fisioterapeuta i terapeuta de mà. Director del centre Handtherapy Barcelona. Especialista en dolor miofascial per la URV. Terapeuta certificat en Rehabilitació Somatosensorial (Universitat Lliure de Brussel·les) Membre de AETEMA, Professor associat de la Universitat de Fisioteràpia Gimbernat.

Mètode control d'assistència

S'utilitza un registre de control d'assistència que l'alumne ha de signar al inici i al final de cadascuna de les sessions.

Avaluació

L'avaluació es realitzarà al llarg del curs mitjans el nivell de participació activa dels assistents a classe. S'entregarà certificat d'assistència als alumnes que compleixen amb un 80% d'hores lectives de l'assistència al curs

Al final de cada curs els alumnes omplen una enquesta de satisfacció que recull des dels aspectes docents, a la qualitat dels materials, l'adequació dels continguts i els espais. Aquestes enquestes es processen al departament de Formació i es remeten al professorat per al seu coneixement i per tal d'introduir millores, quan s'escau.

DADES DE LA ORGANITZACIÓ

Coordinació del curs: Ascensión Martín Diez. Fisioterapeuta-psicomotricista del CDIAP Mollet. Secretaria de la junta de la SEFIP. Responsable de la coordinació de temes relacionats amb L'Atenció precoç.

Organitza: ACAP (Associació Catalana d'Atenció Precoç)

Inscripcions en: www.acap.cat

TLF: 934987128

Carrer: Pere Verges, 1, 7° planta. 08100. Barcelona

Preu:

G.Treball Fisioterapeutes ACAP: 700€

Socis SEFIP i socis ACAP: 800€

General: 950€

Mínim d'assistents 12 i màxim 22 alumnes.

Col·labora:

- Ajuntament de Mollet del Vallès. IMSD. CDIAP Mollet
- SEFIP (sociedad Española de fisioterapia pediàtrica),
- Hemiweb (Asociación de padres de niños con hemiparesia)
- ADAYO-PBO España. (Asociación de padres de niños con Parálisis braquial obstétrica)

